

Ἀπάντησις Βασιλέως Ἀγγλίας πρὸς Γεώργιον. Θετικαὶ ὑποσχέσεις ὄχι συγκεκριμέναι.—Διὰ μεταφορὰν θεάτρου τῶν ἐπιχειρήσεων ἐδῶ, ὄχι ὠρισμένα πράγματα.

Ἐπεισόδιον Τζίφου—Σακελλαρίου. Διευθετεῖται τῇ ἐπεμβάσει μου.— Ἀποτέλεσμα καταστροφῆς Ἰταλικοῦ στόλου εἰς Τάραντα καταπληκτικόν¹.— Ἡσυχία καὶ ἡρεμία τοῦ κόσμου μας. Ἡρωϊκὸς Λαός.— Νανὰ εἰς ψυχαγωγία Νεολαίας — με ομάδα της.

16 Νοεμβρίου, Σάββατον — 20ῆ ἡμέρα

Ἐξησφαλισμένη ἡ ὑπεροχή μας εἰς τὴν μάχην Κορυτσᾶς.— Ἀγγλος Ναύαρχος Ναυτικὸς Ἀκόλουθος Τέρλ — φεύγει με ἀποστολὴν πρεσβείας καὶ Ἀγγλων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν καὶ ἀεροπόρων Λονδῖνον — τῷ δίδω ὁδηγίας 1ον) Μεταφορὰ θεάτρου πολέμου Ἀγγλων εἰς Βαλκάνια διὰ Ἑλλάδος. 2ον) Διὰ νὰ συνεχίσωμεν ἐκστρατεῖαν ἀεροπλάνα, ἀντιαεροπορικὰ καὶ ἀρματικά. 3ον) Φορτηγὰ αὐτοκίνητα. 4ον) Ἀρματα μάχης.— Τὸν βεβαιῶ ὅτι χειμῶνα θὰ συνεχίσωμεν καὶ ὅτι προβλέπομεν ἐπιθesis Γερμανῶν².— Ε.Ο.Ν. πάει μπροστά. Νανὰ εἰς Ε.Ο.Ν.— Λουλοῦ θαυμασία: αὐτὴ διοικεῖ.— Πειθαρχία γενικὴ τοῦ κόσμου, τοῦ λαοῦ.— Ποίημα Χρηστίδη. Τὸν εὐχαριστῶ³.

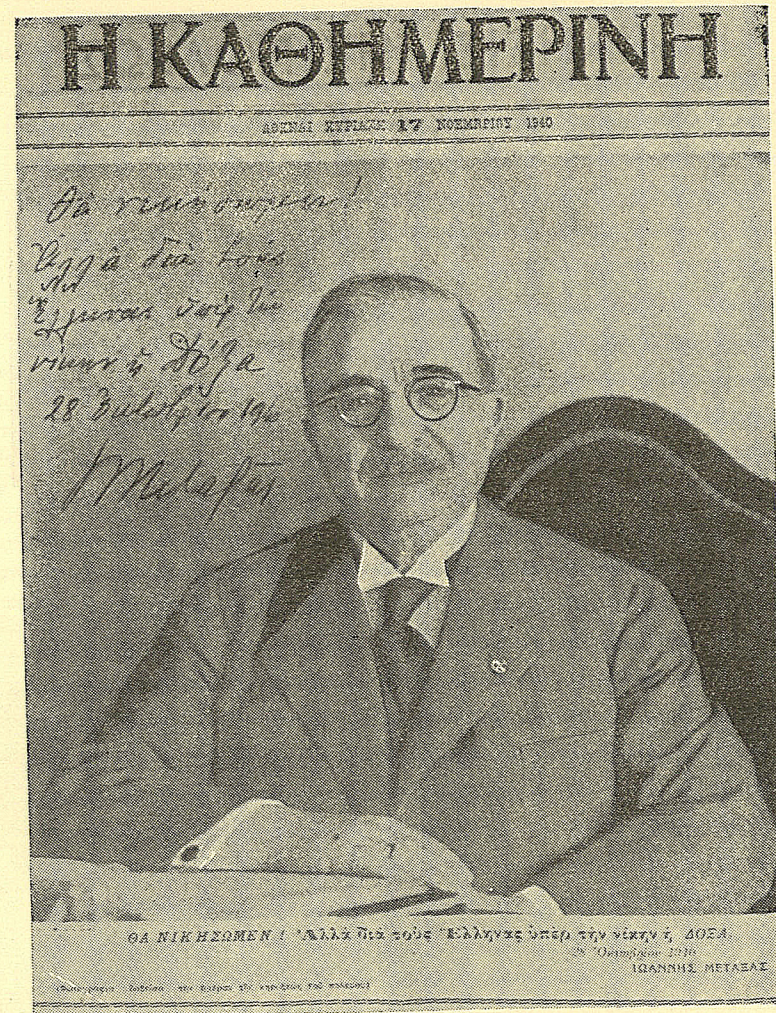
17 Νοεμβρίου, Κυριακὴ — 21ῆ ἡμέρα

Πίσεις Ἰταλικῆς ἀεροπορίας εἰς ὅλον τὸ μέτωπον. Τὸ κέντρον μας πρὸ Ἰωαννίνων ἐσταμάτησε. Τὸ δεξιόν μας προχωρεῖ βραδέως. Ξεκαθαρίζομεν τὴν Μόροβαν. Ἰβάν μένει εἰς χεῖρας Ἰταλῶν ἀκόμη.— Ἐπικλήσεις

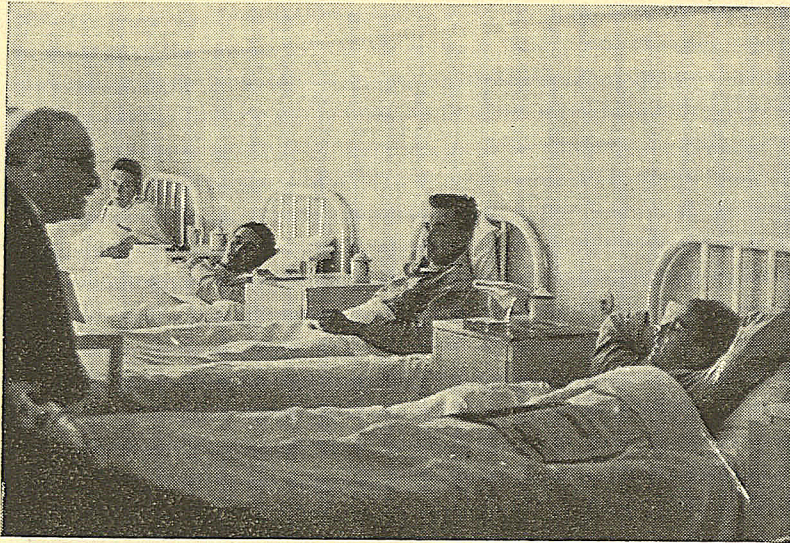
1. Τσώρτσιλ, τόμος 2ος σελ. 544-545. Ἀπὸ ἀναφορὰ τοῦ Ἑλληνοσ Πρεσβευτοῦ Ἀγκύρας πρὸς τὴν Κυβέρνησι, οἱ Ἀγγλοὶ πληροφορήθησαν ὅτι ὁ Ἰταλικὸς στόλος συγκεντρώθηκε στὸν Τάραντα γιὰ τὴ σχεδιαζόμενη πάντα ἐπίθεσι κατὰ τῆς Κερκύρας. Τὴ νύχτα τῆς 11 πρὸς 12 Νοεμβρίου τὸ ἀεροπλανοφόρο «Illustrius» ἐξαπέλυσε, ἀπὸ ἀπόστασι 170 μιλίων, δυὸ κύματα τορπιλλοπλάνων κατὰ τοῦ Τάραντος. Τρία Ἰταλικά θωρηκτά, τύπου «Λιττόριο», τορπιλλίσθησαν καὶ ἓνα καταδρομικὸ χτυπήθηκε ἄσχημα. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀπέκτησαν ἔτσι τὴν ἀναμφισβήτητη ναυτικὴ ὑπεροπλία στὴ Μεσόγειο.

2. Οἱ ἀνέκδοτες Ἀναμνήσεις τοῦ Ἀμβρ. Τζίφου δίνουν τὴν πληροφορία ὅτι τὶς μέρες αὐτὲς ἐφθασαν ἀεροπορικῶς στὰς Ἀθήνας ὁ Ἀγγλος Ἀρχιστράτηγος τῆς Μέσης Ἀνατολῆς Οὐδέιβελ καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀεροπορίας Λόγκμορ. Ἡ ἀφιξίς των κρατήθηκε ἀπολύτως μυστικὴ. Στὸ Συμβούλιο ποῦ ἔγινε, ὁ Ι. Μεταξᾶς ὑποστήριξε με ὅλα του τὰ δυνατὰ ἐπιχειρήματα τὴ μεταφορὰ τοῦ μετώπου στὰ Βαλκάνια. Ἀλλὰ οἱ Οὐδέιβελ καὶ Ἦντεν εἶχαν ἤδη ἀποφασίσει καὶ προετοιμάσει τὴν ἐπίθεσι τῆς Λιβύης, ποῦ ἐξαπολύθηκε τὴν 9ῃ Δεκεμβρίου. (Βλέπε τὴν διαφωτιστικὴ ἀνάλυσι τοῦ θέματος στὸν Ἀθ. Κορόζη, τόμ. Β', σελ. 312). Τὴν ἐπίσημη Οὐδέιβελ καὶ Λόγκμορ ἀναφέρει καὶ τὸ περιοδικὸ «Spectator» τῆς 29 Νοεμβρίου.

3. Τὸ ποίημα τοῦ Χρ. Χρηστίδη ποῦ μνημονεύει ἡ ἐγγραφή, παραθέτομε στὸ Παράρτημα Α'.



Ὁ Μεταξᾶς καὶ ὁ λαὸς ἐπίστεψαν στὴ νίκη ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμῇ. Αὐτὸ φανερώνει ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀφιέρωσος (28.10.1940). Τὴν ἡμέρα τῆς δημοσιεύσεως τῆς φωτογραφίας (17.11.1940), ἡ νίκη ἦταν πιά ἀναμφισβήτητη πραγματικότης.



Ἐπίσκεψις στοὺς τραυματίες.



Οἱ χωρικοὶ βοηθοῦν στὸ ἀνοιγμα τῶν δρόμων.

πρὸς Ἄγγλους διὰ ἀεροπλάνα. Ἐπικλήσεις.—Ἐπικλήσεις.— Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐπιμένει συμμετάσχομεν συνέδριον φιλικῶν τῶν ἐθνῶν. Λέγω Πάλαιρετ ξάστερα: Θέλουν νὰ προκαλέσουν πόλεμον Γερμανίας; Ἐὰν τὸ θέλουν τὸ κάνω, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὑπεύθυνοι — καὶ ἀφοῦ δὲν μποροῦν νὰ μᾶς δώσουν ἀεροπορίαν κατὰ Ἴταλῶν, τί θὰ γίνη ὅταν προστεθοῦν καὶ Γερμανοὶ; (Θὰ ἔχω ἄραγε πάλιν γερμανοφιλίαις;)—Ναυτικὸς ἀκόλουθος Ἀγγλῶν Τέρλ—ἀναχωρεῖ αὐριον πρωτῆ. Νέαι μου παραγγελίαι πρὸς Τσώρτσιλ. Ἀεροπορία!

Σημείωμα τοῦ Ἑλληνος Πρωθυπουργοῦ, κατατεθὲν εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τὴν 18 Νοεμβρίου 1940

Ἐπισκεφθεὶς με σήμερον ὁ Βρεττανὸς πρεσβευτῆς, μοῦ ἀνεκοίνωσεν ἐκ μέρους τοῦ Βρεττανοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι ἡ παρουσία ἡμῶν ὡς παρατηρητῶν ἀπλῶς εἰς τὸ μέλλον νὰ συνέλθῃ εἰς Λονδίνον συμβούλιον τῶν συμμάχων κρατῶν δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν βρεττανικὴν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία θὰ ἐπεθύμει νὰ λάβωμεν ἐνεργὸν μέρος εἰς αὐτὸ καὶ συμμετάσχομεν οὕτω πλήρως εἰς τὴν συμβουλευτικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν συμμαχικῆς ἀλληλεγγύης. Προσέθεσεν ὅτι δὲν θὰ ἤθελε βεβαίως ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις νὰ γίνῃ τοῦτο παρὰ τὴν θέλησίν μας, ἀλλὰ ὅτι πάντως θὰ τὴν ἐλύπει ἡ ἀπουσία μας. Ἀπήντησα εἰς τὸν Βρεττανὸν Πρεσβευτὴν ὅτι ἔχομεν ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ φανῶμεν εὐχάριστοι εἰς τὴν βρεττανικὴν κυβέρνησιν, ἀλλὰ ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τῶν συνεπειῶν μιᾶς συμμετοχῆς μας, ἡ ὁποία θὰ παρεῖχεν εἰς τὴν Γερμανίαν εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν πρὸς ἀμεσον ἐπίθεσιν. Καὶ προσέθεσα ὅτι ναι μὲν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἐπίθεσις αὕτη θὰ γίνῃ θάττον ἢ βράδιον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ἐπὶ δεκαπενθήμερον ἀκόμη ἀναβολὴ αὐτῆς ἀποτελεῖ μέγα δι' ἡμᾶς κέρδος. Ὁ Βρεττανὸς πρεσβευτῆς συνεφώνησεν εἰς τοῦτο. Ἐὰν παρὰ ταῦτα, εἶπα, ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις θεωρῆ σκόπιμον νὰ προκαλέσῃ τοιαύτην ἐπίθεσιν, παρακαλῶ νὰ μοῦ δηλώσῃ τοῦτο κατηγορηματικῶς, ἐν γνώσει τῶν συνεπειῶν καὶ τῶν εὐθυνῶν τὰς ὁποίας ἀνελάβαμεν ἀπὸ κοινοῦ. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἀναλάβῃ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ ἀεροπορικῶς ὄχι μόνον κατὰ τῆς Ἰταλίας, τὸ ὁποῖον καὶ τοῦτο ἀνεπαρκῶς γίνεταί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἡ καθ' ἡμῶν τουλάχιστον ἀεροπορικὴ ἐπέμβασις θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῆ σοβαρώτατα ὑπ' ὄψει.

18 Νοεμβρίου, Δευτέρα — 22α ἡμέρα

Βελτιοῦται κάπως ἡ κατάστασις. Ἡ ἀεροπορία ἐπετέθη μὲ ἐπιτυχίαν.— Ἦλθαν 10 gladiatois — ἔρχονται ἄλλα 10.— Λόγος Mussolini¹.— Συνωμοσία Μαυρομιχάλη — Στεφανοπούλου—Περ. Ράλλη — Πέτρου Ράλλη. Καταγγέλλεται ἀπὸ Τσουδερόν. Νομίζω ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα ἔσπευσα.

19 Νοεμβρίου, Τρίτη — 23η ἡμέρα

Ἐπίσκεψις Ἐρυθρὸν Σταυρὸν πληγωμένων. Μιλῶ μὲ δλους.— Κανον-

1. Τὸ μέρος τοῦ λόγου ποῦ ἀναφέρεται στὴν Ἑλλάδα, παραθέτομε στὸ Παράρτημα Α'.

νίζεται καὶ ἡ ἀφιξὶς βράδῳ τῶν νέων διὰ τὴν Ε.Ο.Ν.— Φαίνεται οἱ 4 συνωμόται δὲν ἀποδεικνύεται τίποτε — Μᾶλλον σπουδὴ μου. Ὅπως δὴποτε ξεσκεπάσαμε.— Ἀφιξὶς Ἀγγλικῆς ἀεροπορίας. Ὅχι πολλή. Ἐκκλησις Νικολοῦδη — σωστὴ — διὰ ἀεροπορίαν.— Μέτωπον ἀποκαθίσταται. Προχωρήσεις μικραὶ, ὄχι πολλῆς σημασίας. Σταμάτημα;— Ἐπίσκεψις Βόριδος δὲν φαίνεται ἀκόμη ἀνησυχαστικὴ¹.

20 Νοεμβρίου, Τετάρτη — 24ῃ ἡμέρα

Ἀπόψε ἀπόγευμα νίκη μεγάλη πρὸς Δελβινάκι καὶ Μεσογέφυρα².— Φαίνεται Γιώργος καλεῖται στρατόν. Λυπᾶμαι τὴν Λουλοῦ. Ἀλλὰ αὐτὸς πάσχει. Μόλις ἔγινε κάπως καλά. Ἐχω καθήκον νὰ τὸν βοηθήσω. Καὶ αὐτὸς τὸ αἰσθάνεται. Ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεται ὅσο πρέπει;

21 Νοεμβρίου, Πέμπτη — 25ῃ ἡμέρα

Στάσις Η. Πολίτη ἀναπληρωματικῆς Διοικήσεως Θεσσαλονίκης. Ἀντικατάστασις του. Μικροπεισῶδια πού ἔχουν τὴν σημασίαν των — (τοῦ μέλλοντος;).— Προέλασις παντοῦ.— Ἀνησυχίαι διὰ Βουλγαρίαν.— Τριάντα ἀεροπλάνα ἀπὸ Ροῦζβελτ³.— Τὸ σπῆτι πλησιάζει νὰ τελειώσῃ.

22 Νοεμβρίου, Παρασκευὴ — 26ῃ ἡμέρα

Ἐκυριεύσαμεν τὴν Κορυτσάν! Μεγάλῃ νίκη. Ἐνθουσιασμοὺς ἀπερίγραπτος.— Ἀπαντῶ εἰς Μουσσολίνι⁴.

23 Νοεμβρίου, Σάββατον — 27ῃ ἡμέρα

Χαρὰ τῆς νίκης.— Διάφοροι ἀνησυχίαι μου διὰ ἀντιδράσεις κατὰ Ε.Ο.Ν. κλπ.

24 Νοεμβρίου, Κυριακὴ — 28ῃ ἡμέρα

Ὅλες οἱ ἀνησυχίες μου μάταιες. Μέτωπον προχωροῦμεν.— Ἦσυ-

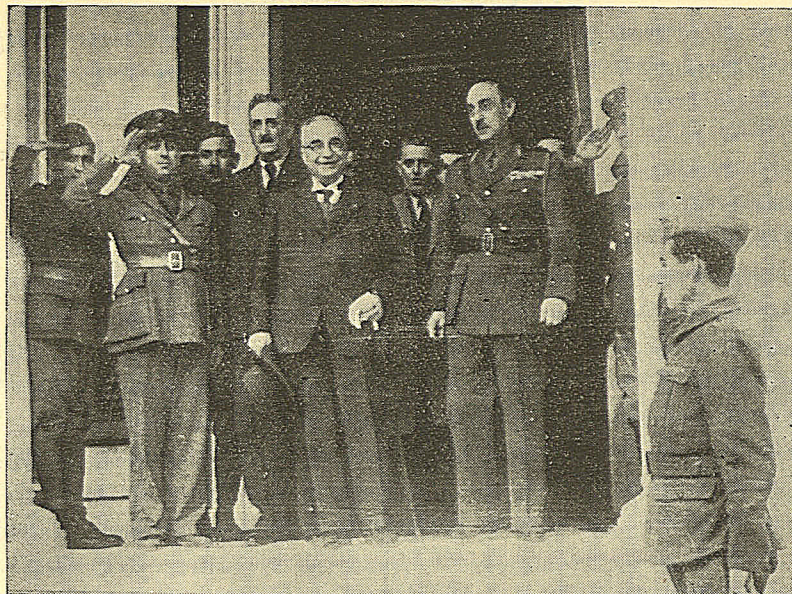
1. Ὁ Βόρις ἐπισκέφθη τὸν Χίτλερ στὸ Μπερχτεσγκάντεν.

2. Τομεὺς Ἡπείρου.

3. Δὲν ἐφθασαν ποτὲ στὴν Ἑλλάδα.

4. Τὸν λόγο τοῦ Μεταξᾶ βλέπε στὸ Παράρτημα Β'.

Ἡ εἶδησις τῆς καταλήψεως τῆς Κορυτσᾶς ἐφθασε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ τακτικοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ὁ Μεταξᾶς συνδέθηκε τηλεφωνικῶς μὲ τὸν Στρατηγὸ Πιτσιάκα, γιὰ νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ. Τότε ἐμφανίσθηκε στὴν εἴσοδο τοῦ ξενοδοχείου Μ. Βρεταννία καὶ ἀνήγγειλε σὰ πλήθη τὴν εἶδησι μὲ φωνὴ μόλις ἀκούομενη ἀπὸ τὴ συγκίνηση: «Ἀγαπητοί μου, ἡ Κορυτσά κατελήφθη». Καθὼς ἐπέστρεψε στὸ γραφεῖο του συναντήθηκε μὲ τὸν Μαυρουδῆ, καί, κατὰ τὴν ἀφήγησι τοῦ Α. Τζίφου, «οἱ δύο ἐβδομηνητάρηδες φιληθήκανε σὰν μικρὰ παιδιὰ». Ὁ Τσώρτσιλ ἔστειλε τὸ περίφημο τηλεγράφημα πού τελειώνει μὲ τὴν φράσι, ἑλληνικῶς γραμμῆν: «Ζήτω ἡ Ἑλλάς». Ὁ Πάλαιρετ στὴν ἐπιστολὴ του ἔγραφε: «Ἡ Κορυτσά εἶναι ἡ πρώτη πόλις πού, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου, ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τὸν ἐχθρόν».



Ὁ Μεταξᾶς ἀναγγέλλει στὸ λαὸ τῶν Ἀθηνῶν τὴν κατάληψι τῆς Κορυτσᾶς. Ἀριστερὰ του ὁ Ἀρχιστράτηγος Ἀλέξ. Παπάγος.



Κορυτσά. Ἡ πρώτη πόλις πού κατελήφθη ἀπὸ συμμαχικὸ στρατὸ (τὸν ἑλληνικὸ) ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου (1 Σεπτεμβρίου 1939).